

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. liepos 8 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Mefodijos Povilaitienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Jolitos Rasiukevičienės ir Henriko Sadausko, dalyvaujant pareiškėjui Aloyzui Sabučiiui ir jo atstovui advokatui Arūnui Žliobai bei atsakovės Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos atstovei Miglei Mainionytei, viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Aloyzo Sabučio skundą atsakovei Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos dėl sprendimo panaikinimo.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,

n u s t a t ė :

pareiškėjas Aloyzas Sabutis 2015-10-27 teismui padavė skundą, prašydamas panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) 2015-04-17 sprendimą Nr. (20.16-06)-331-28704 ir Mokestinių ginčų komisijos (toliau – Komisija) 2015-06-26 sprendimą Nr. S-113 (7-91/2015) (b. l. 1-6).

Pareiškėjas nesutinka su mokesčių administratoriaus sprendimu negrąžinti pareiškėjui 3 636,85 € mokesčių permokos, motyvuojant suėjusiu permokos grąžinimo senaties terminu. Paaikškino, kad 2014-04-22 buvo paskelbta apie susidariusią pareiškėjo gyventojų pajamų mokesčio permoką, 2014-03-31 patvirtintas mokestinių prievolių likučių suderinimo aktas. Pareiškėjas iš pradžių šios permokos neketino susigrąžinti, siekdamas, kad ji būtų panaudota būsimoms prievolėms užskaityti, tačiau, pasikeitus aplinkybėms, 2015-03-16 pateikė prašymą dėl jos grąžinimo. Pareiškėjo teigimu, permokos susigrąžinimo senaties terminas nėra pasibaigęs, Komisijos išvada, jog permokų susidarymo data yra iš tiesų permokų perkėlimo į informacinę sistemą data, niekuo nepagrįsta. Mano, kad permokos grąžinimui teikti atskiro prašymo neprivalėjo, nes to nenumato teisės aktai. Pažymėjo, kad apie Komisijos posėdį nebuvo informuotas, nedavė sutikimo skundą nagrinėti jam nedalyvaujant, todėl buvo pažeista pareiškėjo teisė būti išklausytam ir duoti paaiškinimus.

Per teismo posėdį pareiškėjas ir jo atstovas prašė skundą tenkinti.

Atsakovė VMI atsiliepime į skundą prašė jį atmesti kaip nepagrįstą (b. l. 93-95).

Nurodė, kad atsakovės duomenų sistemoje, kurioje kaupiami duomenys apie gyventojų pajamas, permokos pagal pateiktas deklaracijas už 2009, 2010, 2011, 2013 metus yra grąžintos, o už 2012 metus 106 Lt permoka negrąžinta, nes deklaracijos statusas „pateikti duomenys“. Mokesčių administratorius, remdamasis 2014-04-22 mokestinių likučių suderinimo aktu, nustatė, kad 3 636,85 € permoka susidarė už 2007 ir 2008 metus, permokos atsiradimas patvirtintas mokesčių administratoriaus pateiktais Integruotos mokesčių informacinės sistemos pareiškėjo mokesčių mokėtojo kortelės duomenų bazės išrašais, suformuotais 2015-05-06, bei šios duomenų bazės pagrindu parengta suvestinė lentelė apie pareiškėjo deklaruotą, sumokėtą, grąžintą bei įskaitytą

kitiems mokesčiams pajamų mokestį. Vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymo 87 str. 13 d., mokesčio permoka gali būti įskaityta ar grąžinta, jei ji susidarė ne anksčiau nei per einamuosius ir prieš juos einančius 5 kalendorinius metus, skaičiuojant atgal nuo įskaitymo dienos, kai įskaitymas atliekamas mokesčių administratoriaus iniciatyva be atskiros prašymo, ir skaičiuojant atgal nuo prašymo pateikimo, kai teikiamas mokesčių mokėtojo prašymas. Mokestinių prievolių suderinimo aktas patvirtina aplinkybę, kad pareiškėjas žinojo apie permokos buvimą, tačiau įrodymų, patvirtinančių, jog pareiškėjas siekė susigrąžinti ar įskaityti permoką, nėra. Priešingai, pats pareiškėjas nurodo, kad turėjo planą dėl individualios veiklos ir ketino palikti permoką būsimiems mokesčiams užskaityti. Todėl šiuo atveju senaties terminas buvo skaičiuojamas nuo pareiškėjo 2015-03-16 prašymo grąžinti permoką pateikimo dienos, o paskutiniai metai, už kuriuos galėjo ją susigrąžinti, yra 2010. Pažymi, kad reali permokos susidarymo data nustatoma pagal pateiktas mokesčio deklaracijas.

Per teismo posėdį atsakovės atstovė prašė skundą atmesti.

Skundas tenkintinas.

2014-04-22 pareiškėjas pateikė VMI prašymą parengti Mokestinių prievolių likučių suderinimo aktą 2014-03-31 dienai (b. l. 7). VMI tą pačią dieną elektroniniu būdu suformavo Mokestinių prievolių likučių suderinimo aktą, patvirtinantį pareiškėjo 12 824,79 Lt dydžio mokesčių permoką. Šiame akte nurodyta, kad gyventojų pajamų mokesčio permoką iš šios sumos sudaro 12 557,32 Lt (b. l. 8-10).

2015-03-16 pareiškėjas, remdamasis 2014-03-31 Mokestinių prievolių likučių suderinimo aktu, pateikė VMI prašymą grąžinti 3 636,85 € (12 557,32 Lt) permoką (b. l. 11-12).

Remiantis pareiškėjo mokesčių mokėtojo kortelės duomenų bazės duomenimis, 3 636,85 € gyventojų pajamų mokesčio permoka yra susidariusi pagal 2007 m. ir 2008 m. deklaracijas (Komisijos byla, b. l. 19-27).

2015-04-17 VMI, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 87 str. 13 d., atsižvelgdama į Klaipėdos apskrities VMI 2015-04-14 išvadą dėl pareiškėjo mokesčio permokos grąžinimo, priėmė sprendimą negrąžinti 3 636,85 € permokos, nes pasibaigęs grąžinimo terminas (b. l. 13-14).

2015-04-28 pareiškėjas padavė skundą Komisijai (Komisijos byla, b. l. 1-2).

2015-06-26 Komisija sprendimu Nr. S-113(7-91/2015) pareiškėjo skundą atmetė ir patvirtino VMI sprendimą (b. l. 18-20).

Nagrinėjamoje byloje keliamas ginčas dėl mokesčių administratoriaus sprendimo negrąžinti pareiškėjui gyventojų pajamų mokesčio permokos teisėtumo.

Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ, redakcija, galiojusi nuo 2015-01-01 iki 2015-05-21) 26 str. 1 d. 10 p. nustatyta, kad mokesčių administratorius grąžina (įskaito) mokesčių mokėtojams permokų (skirtumų) sumas.

MAĮ 87 str. 1 d. nustatyta, kad mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių sumos centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokestinei nepriemokai padengti. Pagal šio straipsnio 5 d., mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka permokos sumas įskaičius mokestinei nepriemokai padengti, grąžinamos mokesčių mokėtojo prašymu.

Remiantis MAĮ 87 str. 13 d., jei atitinkamame mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, mokesčio permoka gali būti grąžinta (įskaityta), jeigu ji susidarė ne anksčiau kaip per einamuosius ir prieš juos einančius penkerius kalendorinius metus, – skaičiuojama atgal nuo įskaitymo dienos, kai įskaitymas atliekamas mokesčių administratoriaus iniciatyva be atskiros mokesčių mokėtojo prašymo, o kai yra mokesčių mokėtojo prašymas, – skaičiuojama atgal nuo šio prašymo pateikimo dienos. Jei iki prašymo pateikimo mokesčių mokėtojas atlieka veiksmą, liudijantį tai, kad jis žino apie mokesčio permokos buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti), minėtas terminas skaičiuojamas nuo to veiksmo

atlikimo dienos. Šiuo atveju mokesčių mokėtojas prie prašymo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką privalo pateikti mokesčių administratoriui minėto veiksmo atlikimą pagrindžiančius įrodymus.

Remiantis Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklių, patvirtintų VMI viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 (toliau – Taisyklės), 8 p., neįskaityta mokesčio permoka/skirtumas (visa ar jos dalis) gali būti grąžinta (įskaityta), jeigu ji susidarė ne anksčiau kaip per einamuosius ir prieš juos einančius penkerius kalendorinius metus, skaičiuojant pagal MAĮ 87 straipsnio 13 dalyje nustatytą tvarką. Jeigu per nurodytą laikotarpį mokesčių mokėtojas nepateikia prašymo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) ir/ar neatlieka veiksmo, liudijančio, kad jis žino apie mokesčio permokos buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti), minėta suma nurašoma iš mokesčių apskaitos dokumentų. Taisyklių 9.3.1 p. nustatyta, kad permoka grąžinama be atskiros mokesčių mokėtojo prašymo, kai mokėjimo prievolės dokumente ir jo užpildymo taisyklėse numatytas prašymas grąžinti mokesčio apskaičiavimo dokumente apskaičiuotą permoką.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad, skaičiuojant terminą, už kurį susidariusi permoka (skirtumas) gali būti grąžinama, teisiškai reikšminga aplinkybė yra: 1) mokesčių administratoriaus atliktas permokos įskaitymo veiksmas; 2) prašymo grąžinti permoką pateikimas; 3) bet koks kitas veiksmas, kuriuo mokėtojas patvirtina, jog žino apie permokos buvimą ir siekia ją susigrąžinti (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-11-14 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-2747/2011). MAĮ 87 str. 13 d. apibendrintame komentare yra patikslinta, kokie mokesčių mokėtojo veiksmai liudija, kad jis žino apie mokesčio permokos (skirtumo) buvimą, ir vienas iš tokių veiksmų išskiriamas mokestinių prievolių likučių suderinimo akto, kuriame įtraukta mokesčio permoka (skirtumas), suderinimas.

Remiantis Lietuvos teismų praktika, MAĮ 87 str. 13 d. įpareigoja mokesčių administratorių grąžinti (mokėtojas turi teisę susigrąžinti) tik tokią mokesčio permoką, kuri yra susidariusi už einamuosius ir prieš juos einančius penkerius kalendorinius metus nuo šioje normoje nurodytų veiksmų atlikimo, nes šioje normoje nustatytas naikinamasis terminas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-10-19 nutartis administracinėje byloje Nr. A-8-1622/2006, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008-03-12 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-159/2008), kuriam pasibaigus išnyksta mokesčių mokėtojo teisė susigrąžinti mokesčio permoką. Pažymėtina, jog teisės teorijoje naikinamasis terminas yra suprantamas kaip terminas, kuriam išnykus, išnyksta su šiuo terminu saistomos teisės ir pareigos; naikinamieji terminai, išskyrus įstatymiškai reglamentuotus atvejus, negali būti stabdomi, pratęsimi ar atnaujinami. Jei mokesčių mokėtojas praleido MAĮ nustatytą terminą, nesikreipė į mokesčių administratorių su prašymu grąžinti mokesčio permoką, jis praranda teisę reikalauti ją grąžinti, o mokesčių administratoriui prievolė grąžinti mokesčių mokėtojui permoką pasibaigia.

Bylos medžiaga patvirtina ir nėra ginčo dėl to, kad pareiškėjas kasmet teikė gyventojų pajamų mokesčio deklaracijas, pagal kurias 2009, 2010, 2011, 2013 m. jam buvo grąžintos atitinkamo dydžio mokesčio permokos. 2014-04-22 Mano VMI sistemoje paskelbta apie pareiškėjo gyventojų pajamų mokesčio 12 557,32 Lt permoką, remdamasis šia informacija, pareiškėjas 2014-04-22 kreipėsi į VMI dėl akto suderinimo, tai buvo atlikta tą pačią dieną. Ginčo dėl šio akto ir jame nurodytų mokesčio permokos dydžių ar kitų susijusių aplinkybių nėra. Kaip minėta, mokestinių prievolių likučių akto suderinimas įrodo, kad pareiškėjui tapo žinoma apie egzistuojančią gyventojų pajamų mokesčio permoką. Kita vertus, atsižvelgus į tai, kad patikslintose pajamų mokesčio deklaracijose už 2007 m. ir 2008 m. buvo deklaruotos mažesnės sumos nei pirminėse deklaracijose (Komisijos byla, b. l. 26-27), vertintina, jog faktas apie susidariusią permoką pareiškėjui galėjo būti žinomas jau šių deklaracijų teikimo metu. Vis dėlto, nagrinėjamu atveju esminę reikšmę turi įstatymų leidėjo mokesčių administratoriui nustatytas įpareigojimas, esant atitinkamoms aplinkybėms, permokos grąžinimą vykdyti be atskiros mokėtojo prašymo. Vadovaujantis Taisyklių 9.3.1 p., atskiros prašymo nereikia teikti, kai tokį prašymą numato mokėjimo prievolės dokumentas ir jo užpildymo taisyklės; nagrinėjamu atveju pajamų mokesčio deklaracijos 35 laukelis („Permokėtą sumą prašau grąžinti į sąskaitą <...>“) ir yra būtent toks mokėtojo prašymas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad mokesčio deklaracijoje atsispindi duomenys dėl mokesčių mokėtojo apskaičiuotos sumos už atitinkamą laiko tarpą, taip pat galimai ir kiti susiję su mokesčio

apskaičiavimu ar sumokėjimu susiję duomenys, tarp kurių galėtų būti ir duomenys, susiję su atitinkamo mokesčio permoka, todėl ši aplinkybė, sprendžiant dėl permokos grąžinimo termino ribų, yra pakankamas pagrindas manyti apie mokesčių mokėtojo žinojimą dėl mokesčio permokos ir siekio ją susigrąžinti (žr. 2011-11-14 sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-2747/2011). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjas buvo išreiškęs valią dėl permokos grąžinimo nustatyta tvarka, o mokesčių administratorius šį nurodymą, išreikštą pajamų mokesčio deklaracijoje, vadovaujantis anksčiau aptartomis teisės normomis, turėjo vertinti kaip prašymą be atskiro pareiškimo ir, esant pagrindui, grąžinti mokesčio permoką už atitinkamą laikotarpį. Pažymėtina, kad tokią išvadą pagrindžia ir tas faktas, jog mokesčių administratorius kitų laikotarpių mokesčio permokas pareiškėjui grąžino taip pat be atskirų prašymų, o atsakovės atstovė per teismo posėdį negalėjo paaiškinti, kodėl tai nebuvo atlikta ginčijamu atveju, motyvuodama tuo, kad suėjęs senaties terminas. Kaip minėta, vadovaujantis MAĮ 87 str. 13 d. nuostatomis, kai yra mokesčių mokėtojo prašymas, terminas permokai grąžinti skaičiuojamas nuo šio prašymo pateikimo dienos. Konstatavus, kad pagal anksčiau išdėstytas aplinkybes įrašas patikslintoje pajamų mokesčio deklaracijoje yra laikytinas tokiu prašymu, terminas skaičiuotinas būtent nuo šios datos, o šiuo konkrečiu atveju patikslintos deklaracijos teiktos 2008 m. ir 2009 m. Taigi darytina išvada, kad pareiškėjas nurodyto senaties termino mokesčio permokai, atsiradusiai 2007 m. ir 2008 m., susigrąžinti praleidęs nebuvo. Tai, kad pareiškėjas nesiėmė aktyvių veiksmų mokesčių administratoriaus neveikimo atžvilgiu, nesudaro pagrindo teigti, jog naikinamasis senaties terminas yra pasibaigęs. Priešingas aiškinimas, teismo vertinimu, neatitinka gero viešojo administravimo ir gero mokesčių administravimo praktikos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vadovaujantis aptartomis teisės aktų nuostatomis, konstatuotina, kad mokesčių administratorius nepagrįstai atsisakė grąžinti pareiškėjui nurodyto dydžio mokesčio permoką, motyvuodamas tuo, kad yra suėjęs senaties terminas, todėl ginčijamas sprendimas naikintinas (ABTĮ 89 str. 1 d. 1 p.). Dėl analogiškų motyvų, Komisijai netinkamai išnagrinėjus pareiškėjo skundą išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, naikintinas jos priimtas sprendimas.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85-87 str., 88 str. 2 p., 132 str. (ABTĮ redakcija, galiojanti nuo 2016-07-01),

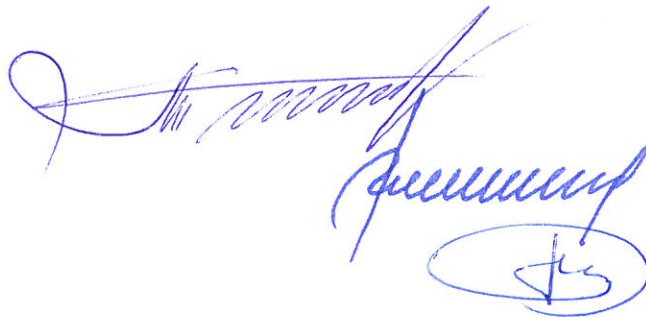
n u s p r e n d ė:

pareiškėjo Aloyzo Sabučio skundą tenkinti.

Panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 2015-04-17 sprendimą Nr. (20.16-06)-331-28704 ir Mokestinių ginčų komisijos 2015-06-26 sprendimą Nr. S-113 (7-91/2015).

Sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant skundą šiam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Mefodija Povilaitienė

Jolita Rasiukevičienė

Henrikas Sadauskas